

16.5.2022

Lausunto kolmesta valtioneuvoston asetuksesta, jotka koskevat eräiden tuotteiden ja palvelujen saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimuksia

Kaupan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja lausuu kantanaan seuraavaa.

1. Valtioneuvoston asetus eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi esteettömyysvaatimuksista eräille tuotteille on pääosin selkeä ja vastaa sisällöltään esteettömyysdirektiivin liitettä I. Yleiset vaatimukset tuotteiden esteettömyydelle ovat jo itsessään varsin pitkälle meneviä ja yksityiskohtaisia, minkä lisäksi niitä on täydennetty esteettömyysdirektiivin liitteessä I yksittäisiä tuoteryhmiä koskevilla lisävaatimuksilla, joiden toistaminen kansallisissa säädöksissä on perusteltua.

Vaikka asetus täsmentää tuotteiden esteettömyysvaatimuksia, on valitettavaa, ettei kaikkia tarpeellisia niitä koskevia standardeja ja kriteeristöjä ole vielä saatavilla, koska monille yrityksille standardien seuraaminen tarjoaa yksinkertaisen tavan huolehtia merkittävästä osasta vaatimusten täyttämistä. Standardit ja kriteeristöt voivat toisaalta olla etenkin pienemmille yrityksille tuntemattomia, minkä vuoksi Kaupan liitto pitää erittäin tärkeänä, että lainsäädännön ja asetusten tultua voimaan viranomaiset osoittavat riittävästi resursseja tuotteiden esteettömyyttä koskevaan yrityksille suunnattuun ohjaukseen ja neuvontaan jo ennen kuin vaatimukset tulevat noudatettaviksi.

Samalla on tärkeätä, että lainsäädännön vaatimukset voidaan täyttää myös muulla tavoin kuin standardeja ja kriteeristöjä seuraamalla, mikä tuodaan esiin myös asetusehdotusten rinnalla julkaistussa muistiossa. Olennaista kaupan alan näkökulmasta on, ettei mm. tuotteen esteettömyyttä koskevien tiedonantovaatimusten kuten tuotteessa itsessään olevien käyttötietojen ja tuotteen käyttöohjeiden tietojen antamistapoja ja -menetelmiä ole perusteettomasti rajoitettu, vaan tiedot voidaan toimittaa tarkoituksenmukaisilla tavoilla esimerkiksi painettuna tai sähköisesti, kunhan ne täyttävät asetuksen 2 §:n vaatimukset. Vaikka vaatimukset koskevat ensisijaisesti tuotteen markkinoille saattavaa yritystä, on ennakoitavissa, että kuluttajat tulevat kohdistamaan myös kaupan alan yrityksille kysymyksiä tuotteen käyttötiedoista ja -ohjeista.

Kaupan liitto pyytää, että asetuksessa tai vähintään asetusehdotusten rinnalla julkaistussa muistiossa tuodaan selkeästi esille, että esteettömyysvaatimuksia ryhdytään soveltamaan vasta 28 päivästä kesäkuuta 2025, jolloin eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain säännökset tulevat sovellettaviksi ja jolloin myös tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevien uusien ja päivitettävien standardien on tarkoitus olla viimeistään voimassa.

2. Valtioneuvoston asetus saavutettavuusvaatimuksista eräille digitaalisille palveluille

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi saavutettavuusvaatimuksista eräille digitaalisille palveluille on sinänsä selkeä ja seuraa esteettömyysdirektiivin liitettä I. Asetuksen näennäisestä yksinkertaisuudesta huolimatta vaatimukset ovat tosiasiasa varsin pitkälle meneviä ja yksityiskohtaisia.

Tämän vuoksi Kaupan liitto pitää hyvänä, että asetusehdotusten rinnalla julkaistun muistion sivulla 15–17 on tarkasti kuvattu, mitä jo olemassa olevia standardeja ja kriteeristöjä seuraten palveluntarjoajat voivat täyttää osan palveluille asetetuista saavutettavuusvaatimuksista, ja toisaalta tuotu esille, että vaatimukset voidaan täyttää myös muulla tavoin. Standardit ja kriteeristöt voivat olla etenkin pienemmille yrityksille tuntemattomia, minkä

16.5.2022

vuoksi on erittäin tärkeätä, että lainsäädännön ja asetusten tultua voimaan viranomaiset osoittavat riittävästi resursseja palveluiden saavutettavuutta koskevaan yritysille suunnattuun ohjaukseen ja neuvontaan.

Kaupan alalle merkittävimmän kokonaisuuden, joita digitaalisten palvelujen saavutettavuusvaatimukset koskevat, muodostavat verkkokaupan palvelut, sekä kirjakaupan osalta sähkökirjat ja niiden lukemiseen tarkoitetut ohjelmistot.

Verkkokaupan palveluita koskevista lisävaatimuksista säädettäisiin asetuksen 5 §:ssä, jonka mukaan ”palveluntarjoajan on annettava tietoa verkkokaupassaan olevien tuotteiden ja palvelujen esteettömyydestä ja saavutettavuudesta, jos kyseisistä tuotteista ja palveluista vastuussa oleva talouden toimija on toimittanut nämä tiedot.” Ehdotus vastaa asiasisällöltään esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson IV alakohdan g alakohtaa i ja myös muistiossa esitetyt perustelut sille, mitä vaatimuksella tarkoitetaan, ovat linjassa direktiivin kanssa. Kaupan liitolla ei ole huomautettavaa pykälän sisällöstä.

Kaupan liitto pyytää, että asetuksessa tai vähintään asetusehdotusten rinnalla julkaistussa muistiossa tuodaan selkeästi esille, että saavutettavuusvaatimuksia ryhdytään soveltamaan vasta 28 päivästä kesäkuuta 2025, jolloin digitaalisten palveluiden tarjoamisesta annetun lain uuden 3a luvun säännökset tulevat sovellettaviksi ja jolloin myös tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevien uusien ja päivitettävien standardien on tarkoitus olla viimeistään voimassa.

Lopuksi Kaupan liitto toteaa asetusehdotusten rinnalla julkaistun muistion sääntelyn vaikutuksia käsittelevän jakson osalta, että mahdollisia vaikutuksia on arvioitu varsin yleisellä tasolla, mutta johtopäätökset vaikuttavat perustelluilta. Kuten muistion sivulla 8 on todettu, uudet vaatimukset lisäävät yritysten kustannuksia ja riskinä on, että esteettömyysvaatimusten täyttäminen voidaan kokea liian vaikeaksi eikä kilpailua esteettömien tuotteiden ja palveluiden markkinoilla synny. Toisaalta esteettömien tuotteiden ja palvelujen kysynnän ja tarjonnan kasvu voi myös luoda uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Kaupan liitto pitää tärkeänä, että sääntelyn taloudellisia ja muita vaikutuksia seurataan pitkäjänteisesti ja, jos esteettömien tuotteiden ja palveluiden saatavuus ei parane vaan jopa heikkenee uusien vaatimusten myötä, sääntelyä ollaan valmiita tarkistamaan.

Kunnioitavasti

KAUPAN LIITTO

Mari Kiviniemi
toimitusjohtaja